



## **Niet reanimeren en andere behandelbeperkingen**

In deze folder leest u over de behandelbeperkingen die u kunt afspreken met uw arts. Bekende voorbeelden van een behandelbeperking zijn niet reanimeren en geen bloedtransfusie.

U kunt bij uw arts aangeven dat u bepaalde behandelingen beslist niet wilt ondergaan. Op basis van medische gronden kan uw arts ook een of meerdere behandelbeperkingen afspreken. Het is voor u en ook voor ons belangrijk om hierover van tevoren goed na te denken. Deze folder is daarbij een hulpmiddel.

### **Behandelbeperking: wat is dat?**

U komt in ons ziekenhuis voor een onderzoek, operatie of behandeling. De behandeling wordt in overleg met u afgesproken.

U kunt daarbij grenzen stellen aan uw behandeling. Ook uw arts kan op basis van medische gronden grenzen stellen. Dit noemen we een behandelbeperking.

### **Welke behandelbeperkingen zijn er?**

De meest bekende behandelbeperkingen zijn:

- niet reanimeren: na hartstilstand geen pogingen meer doen om het hart weer op gang te brengen (zie p.5 voor meer informatie);
- niet beademen: de ademhaling niet kunstmatig overnemen met een beademingsmachine;
- niet naar de Intensive Care: geen opname op de Intensive Care voor zeer intensieve zorg;
- geen dialyse: geen bloedspoeling bij uitval van de nieren;
- geen operaties;
- geen bloedproducten/bloedtransfusie;
- geen antibiotica: geen medicijnen tegen infecties die worden veroorzaakt door bacteriën;
- abstineren: geen levensverlengende behandelingen. Alleen een behandeling die op comfort is gericht, zoals pijnbestrijding.

### **Wanneer wordt een behandelbeperking afgesproken?**

In principe doen we er alles aan om patiënten te genezen. Als er geen behandelbeperkingen zijn afgesproken, zullen wij u reanimeren bij een hartstilstand, wordt u overgeplaatst naar de Intensive Care bij een ernstig probleem, etc. Er kunnen redenen zijn om wél over behandelbeperkingen te spreken:

*Op eigen verzoek:*

- U heeft weloverwogen het besluit genomen dat bepaalde behandelingen niet worden toegepast, dus op eigen verzoek. Het is verstandig deze beslissing vast te leggen in een wilsverklaring. Zie voor informatie over wilsverklaring verderop in deze folder.

*Na beslissing arts:*

- De arts vindt bepaalde handelingen op basis van medische gronden niet zinvol. De arts beslist dus dat er sprake is van medisch zinloos handelen en legt een behandelbeperking op (bijvoorbeeld niet reanimeren). Dit betekent dat u, of uw vertegenwoordiger, niet kan verlangen dat medisch zinloos handelen wordt voortgezet. Indien de arts beslist dat er sprake is van medisch zinloos handelen wordt deze beslissing vroegtijdig met u en uw familie besproken.

Een behandelbeperking wordt in principe afgesproken voor de duur van de ziekenhuisopname. Bij verandering van uw gezondheidstoestand wordt de behandelbeperking(en) opnieuw overwogen. Er kunnen ook behandelbeperkingen op medische gronden worden afgesproken die voor altijd gelden. Bij ontslag uit het ziekenhuis komt deze afspraak dan niet meer te vervallen en wordt bij een eventuele volgende ziekenhuisopname automatisch voortgezet.

## Redenen voor behandelbeperkingen

De redenen om op eigen verzoek te besluiten tot een behandelbeperking zijn persoonlijk. Vaak zijn deze gekoppeld aan bepaalde omstandigheden of bijvoorbeeld geloofsovertuiging.

Ook de behandelend arts kan op basis van medische gronden besluiten tot een behandelbeperking.

We geven u een aantal voorbeelden:

- Ernstig zieke patiënten met zeer weinig kans op genezing kunnen besluiten tot niet reanimeren.
- Voor patiënten met een zeer slechte conditie en/of meerdere complexe ziektebeelden kunnen nieuwe belastende behandelingen (zoals een opname op de Intensive Care of nierfunctievervangende behandeling) te zwaar zijn.
- Bij een patiënt met uitgezaaide kwaadaardige ziekte, die niet meer op behandeling reageert, kan het zijn dat uitbreiding van de behandelingen niet meer tot het gewenste resultaat leidt.
- Jehova's getuigen wijzen op levensbeschouwelijke gronden transfusie van donorbloed (en eiwitproducten gewonnen uit donorbloed) af. Daarom kan een Jehova's getuige besluiten tot geen bloedproducten/geen bloedtransfusie.

Een afspraak maken om niet te reanimeren of een andere behandeling niet in te zetten, is niet eenvoudig. Het is belangrijk dat u hier als patiënt vroegtijdig over nadenkt en eventueel overlegt met uw familie en met uw behandelend arts. U kunt hiervoor ook apart een afspraak maken met uw arts.

## Wanneer kan ik een behandelbeperking bespreken?

Bent u in het Laurentius ziekenhuis onder behandeling voor een bepaalde aandoening? Dan kunt u altijd met uw arts praten over wat u wilt dat er gebeurt als u moet worden opgenomen in het ziekenhuis. Ook bij opname kunt u dit bespreken. Ligt u langere tijd in het ziekenhuis, of verandert uw gezondheidstoestand, dan zal de arts deze vraag opnieuw aan u stellen.

In bepaalde gevallen zal uw arts het initiatief nemen om met u over behandelbeperkingen te praten. Dit gebeurt in ieder geval bij een acute opname in het ziekenhuis. Het kan ook poliklinisch worden afgesproken.

## Wilsverklaring

Het is mogelijk en verstandig om de behandelbeperking op eigen verzoek in een wilsverklaring vast te leggen. In deze verklaring beschrijft u uw wensen ten aanzien van wel of niet behandelen in situaties waarin u dit niet meer zelf kunt aangeven. Zo'n verklaring, voorzien van uw naam, geboortedatum, geboorteplaats, datum van ondertekening en eigen handtekening, wordt door de behandelend arts opgenomen in het medisch dossier (Elektronisch patiëntendossier). Zorg ervoor dat uw verklaring compleet is.

Een hulpverlener mag uitsluitend gehoor geven aan *duidelijke* en *ondertekende* verklaringen. De verklaring dient qua inhoud en boodschap ondubbelzinnig te zijn. Voor de arts dient het duidelijk te zijn dat de verklaring *uw eigen wil* goed weergeeft. Het is om die reden ook goed om uw wilsverklaring met uw behandelend arts te bespreken. Bespreek daarnaast uw wilsverklaring ook met uw huisarts en naaste familie.

U dient met regelmaat uw wilsverklaring te evalueren of deze nog klopt. Het kan zijn dat u bijvoorbeeld van mening bent veranderd.

U kunt zelf een wilsverklaring opstellen of u kunt gebruik maken van een standaard wilsverklaring, die te verkrijgen is bij verschillende patiënten- en belangenorganisaties (onder andere de Nederlandse Patiënten en Consumenten Federatie; [www.npcf.nl](http://www.npcf.nl)).

Op de website van de Rijksoverheid vindt u meer informatie over wilsverklaringen: [www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/levenseinde-en-euthanasie/wilsverklaringen](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/levenseinde-en-euthanasie/wilsverklaringen)

## Wat doet het Laurentius ziekenhuis met mijn besluit?

Het besluit om een bepaalde behandeling niet te willen, bespreekt u met uw behandelend arts en legt u eventueel vast in een wilsverklaring. De arts legt de afgesproken behandelbeperking(en) en eventuele latere wijzigingen vast in het elektronisch patiëntendossier. Alle zorgverleners die bij uw behandeling betrokken zijn binnen het Laurentius ziekenhuis kunnen dit dossier raadplegen. Wat u op de polikliniek heeft afgesproken, is op deze manier ook zichtbaar als u wordt opgenomen op een verpleegafdeling. Het is

belangrijk dat de vastgelegde behandelbeperkingen regelmatig worden geëvalueerd. Het kan zijn dat u van mening bent veranderd en niet meer achter uw besluit tot de behandelbeperking staat.

Indien een behandelbeperking is afgesproken, krijgt uw huisarts per (elektronische) post hierover bericht.

Na opname krijgt uw huisarts per elektronische post een ontslagbrief. In deze ontslagbrief staan onder meer de afgesproken behandelbeperkingen.

### **Herroepen van besluit**

Het besluit tot een behandelbeperking kan *op ieder moment* worden herroepen:

*Behandelbeperking op eigen verzoek:*

U kunt zelf terugkomen op de behandelbeperking die u *zelf* heeft aangegeven en op eigen verzoek is afgesproken. U geeft dit door aan uw behandelend arts.

*Behandelbeperking na beslissing arts:*

De arts kan op grond van bijvoorbeeld een verbetering van uw gezondheidstoestand het besluit tot de behandelbeperking (bijv. besluit tot niet reanimeren) herroepen. U en/of respectievelijk uw vertegenwoordiger/familie worden van dit besluit op de hoogte gebracht. De behandelbeperkingen die door de arts op basis van medische gronden zijn afgesproken kunnen alleen door de arts worden herroepen en *niet door u zelf*.

### **Wel of niet reanimeren**

De meest bekende behandelbeperking is niet reanimeren. Daarom besteden we hier in deze folder meer aandacht aan.

#### ***Wat is reanimeren?***

Ernstig zieke patiënten kunnen een hartstilstand krijgen of de ademhaling kan stoppen. Reanimeren is de behandeling die dan kan worden toegepast. We proberen dan om het hart en de ademhaling weer op gang te krijgen. Hierbij gebruiken we hartmassage, kunstmatige beademing, medicijnen en soms elektrische schokken. Deze maatregelen moeten snel worden genomen omdat anders door zuurstofgebrek beschadiging van de hersenen kan optreden of zelfs de patiënt kan komen te overlijden.

#### ***Verwachte resultaat***

Door reanimatie kan worden voorkomen dat iemand komt te overlijden. Een reanimatie is echter een ingrijpende gebeurtenis, die slechts een kleine kans van slagen heeft. Soms slaagt een reanimatie alleen gedeeltelijk. Dan gaat het hart weer kloppen maar komt de patiënt door hersenschade niet goed meer bij bewustzijn of wordt hij/zij invalide.

De kans dat een reanimatie succes heeft hangt af van veel factoren. Bij een hoge leeftijd of bij ernstige medische problemen wordt de kans op succes aanzienlijk kleiner.

#### ***Reanimatieteam***

In het Laurentius ziekenhuis is een reanimatieteam aanwezig, bestaande uit artsen en verpleegkundigen. Dit team is 24 uur per dag, 7 dagen per week oproepbaar.

#### ***Wanneer aandacht voor niet-reanimeren?***

In principe zetten we bij iedereen die in ons ziekenhuis ligt reanimatie in als dat nodig is, tenzij er afspraken zijn gemaakt met u over een niet-reanimeren beleid (op eigen verzoek of na beslissing arts).

In de volgende situaties kunnen we besluiten om niet te reanimeren:

*Op eigen verzoek:*

1. U hebt weloverwogen het besluit genomen niet gereanimeerd te willen worden en bespreekt dit met uw behandelend arts. De arts zal zich ervan overtuigen dat u de gevolgen van het besluit overziet en uw wens respecteren. De behandelbeperking 'niet reanimeren' wordt genoteerd in het patiëntendossier. Het is verstandig deze beslissing vast te leggen in een wilsverklaring en dit te bespreken met uw naaste familie. Deze wilsverklaring wordt vastgelegd in uw patiëntendossier. Deze wilsverklaring blijft in uw dossier. Bij een volgende opname zal deze opnieuw met u besproken worden om te bekijken of u nog steeds achter uw beslissing staat om niet gereanimeerd te willen worden.

*Na beslissing arts:*

2. De reanimatie zal medisch gezien geen verbetering geven en de behandelend arts besluit op basis van medische gronden niet te reanimeren. Er is sprake van medisch zinloos handelen. Deze beslissing geldt alleen voor de lopende opname en wordt bij verandering in uw gezondheidstoestand opnieuw overwogen. Er kan ook op medische gronden een besluit tot niet reanimeren worden genomen dat voor altijd geldt. Bij ontslag uit het ziekenhuis komt deze afspraak dan niet meer te vervallen en wordt bij een eventuele volgende ziekenhuisopname automatisch voortgezet.

Een afspraak om in voorkomende gevallen niet te reanimeren heeft voor uw verdere behandeling en verzorging geen enkel gevolg. Dat wil zeggen dat u met een afspraak tot niet-reanimeren precies dezelfde behandeling en verzorging krijgt als andere patiënten.

***Vastleggen in dossier***

Het besluit van de arts of de wilsverklaring van de patiënt tot niet reanimeren ,wordt vastgelegd in het medisch dossier, zodat iedere hulpverlener in het Laurentius ziekenhuis die bij uw zorg betrokken is deze afspraak tot niet-reanimeren kan nakomen. Ook uw huisarts wordt schriftelijk op de hoogte gebracht van dit besluit.

**Tot slot**

We hopen dat de informatie in deze folder u meer duidelijkheid heeft gegeven. Dit onderwerp kan ingrijpend zijn voor de patiënt en de familie, maar ook voor de betrokken hulpverleners. Het is van groot belang om goed over deze zaken na te denken.

U kunt met vragen terecht bij de behandelend arts en/of de verpleegkundigen. Het kan handig zijn uw vragen van tevoren op papier te zetten.

Laurentius Ziekenhuis  
Mgr. Driessenstraat 6  
(hoofdingang bereikbaar via de Oranjelaan)  
6043 CV Roermond  
www.lzr.nl

Patiëntencommunicatie Laurentius Ziekenhuis  
34277490 - Algemeen - oktober 2019